

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 625/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/60/2020 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/60/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/60/2020 **prikazuje** konať bez zbytočných prietahov.
- Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 13Csp/60/2020 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Žiada o priznanie finančného zadost'učinenia 4 000 eur a náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Žalobou doručenou okresnému súdu 31. marca 2020 sa s'ťažovateľ domáhal vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a priznania primeraného finančného zadost'učinenia. Okresný súd o žalobe rozhodol bez nariadenia pojednávania rozsudkom z 3. marca 2023, ktorého písomné vyhotovenie bolo s'ťažovateľovi doručené 5. augusta 2024. Proti rozsudku okresného súdu žalovaný podal 5. septembra 2024 odvolanie, ku ktorému sa s'ťažovateľ vyjadril 10. októbra 2024. Odvolanie žalovaného nebolo dosiaľ predložené odvolaciemu súdu na rozhodnutie.

III.

Argumentácia s'ťažovateľa

3. Podľa s'ťažovateľa namietané porušenie označených práv spočíva v zbytočných priet'ahoch súdu v napadnutom konaní, ku ktorým malo dôjsť v súvislosti s doručovaním písomného vyhotovenia rozsudku, ktorý bol s'ťažovateľovi doručený až 1 rok a 5 mesiacov po rozhodnutí okresného súdu, čím nebola rešpektovaná 30-dňová lehota, prípadne ani jej predĺženie o ďalších 30 dní. S'ťažovateľ poukázal na skutočnosť, že z dôvodu nečinnosti súdu podal 8. októbra 2024 s'ťažnosť na priet'ahy v napadnutom konaní predsedovi okresného súdu, ktorá nebola do dňa podania ústavnej s'ťažnosti vybavená. S'ťažovateľ tvrdí, vychádzajúc z rozhodovacej praxe všeobecných súdov, že problematiku týkajúcu sa rozhodovania o určení neprijateľnosti zmluvných podmienok nemožno hodnotiť ako skutkovo, procesne ani právne zložitú.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Ústavná s'ťažnosť je podľa okresného súdu nedôvodná. S'ťažovateľ ju podal až po rozhodnutí súdu a potom, keď mu bol doručený odôvodnený rozsudok, ktorým súd jeho žalobu o určení neprijateľnosti troch zmluvných podmienok čiastočne zamietol a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie 50 eur. Proti rozsudku súdu s'ťažovateľ odvolanie nepodal (odvolanie podala iba žalovaná), a teda v jeho prospech už ani zmenený byť nemôže. Uvedené svedčí o tom, že skutočným účelom ústavnej s'ťažnosti nie je náprava, ale jej samoúčelné podanie na účel dosiahnutia zisku.

5. Podľa okresného súdu priebeh konania bol okrem potreby primeraného naštudovania rozsiahlych podaní strán sporu a príloh, ako aj hľadania podstaty (zmyslu) tohto sporu i vplyvu neprimeraného počtu zákonnému sudcovi pridelených vecí a vplyvu objektívnych obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19, pre ktoré sa predĺžili všetky konania (a nie je zrejmé, prečo by mal súd uprednostniť práve v podstate abstraktné konanie), ako i bežných náhodných udalostí (zdravotných problémov spojených s práceneschopnosťou) ovplyvnený aj tým, že s'ťažovateľ napriek zastúpeniu advokátom bol nečinný a pred podaním s'ťažnosti predsedovi súdu (podanej po rozhodnutí súdu a doručení rozsudku) nevyužil žiadne prostriedky na urýchlenie konania, ktorými by prezentoval

svoj zvýšený záujem na jeho výsledku. Sťažovateľ všeobecne poukazuje na spoločenský význam určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a priznania finančného zadosťučinenia, ktoré však nijako nevysvetlil, osobitne s poukazom na čiastočnú nedôvodnosť ním podanej žaloby. Okresný súd nesúhlasí s tvrdením, že nejde o skutkovo či právne zložitú vec. O opaku svedčí najmä obrana žalovanej, rozsiahle vyjadrenia strán, v konaní prezentované opačné názory, nejednotnosť rozhodovacej praxe, ako aj čiastočne nevyhovujúci rozsudok, proti ktorému sťažovateľ odvolanie nepodal. Aj keď možno pripustiť, že doba trvania konania pred okresným súdom nebola celkom ideálna, vzhľadom na všetky okolnosti, predmet sporu, jeho podstatu i výsledok, a skutočnosť, že okresný súd už pred podaním ústavnej sťažnosti rozhodol, nevybočuje z medzí ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti v takej miere, ktoré by umožňovali dospieť k záveru o porušení práv sťažovateľa v ústavnoprávne relevantnej intenzite.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuviedol žiadne konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré by charakterizovali reálny vznik a rozsah jeho údajnej ujmy. Vo vzťahu k pociťovaniu výrazného stresového napätia okresný súd poukázal na jeho pasivitu a úplnú absenciu urgencií alebo iného aktívneho záujmu o stav konania až do podania sťažnosti predsedovi súdu, čo vôbec nesvedčí o jeho údajnej ujme a o tom, ako mu na danom konaní osobitne záležalo. Okresný súd upriamil pozornosť aj na zjavný nepomer výšky požadovaného finančného zadosťučinenia a v napadnutom konaní priznanej sumy a zdôraznil, že základným účelom konania na ústavnom súde má byť ochrana základných práv a finančné zadosťučinenie má plniť len doplnkovú funkciu.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

10. Predmet napadnutého konania, ktorým je nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako dôsledku porušenia noriem spotrebiteľského práva, predstavuje bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, preto vec nemožno posúdiť ako právne či skutkovo zložitú. Napriek pomerne rozsiahlemu rozsudku (35 strán) okresný súd rozhodoval len na základe stranami predložených listinných dôkazov a v spise, ktorý má 113 strán (predkladacia správa

odvolaciemu súdu, pozn.), ústavný súd neidentifikoval žiadne rozsiahle podania strán. Dĺžka napadnutého konania preto nebola závislá od náročnosti prerokovávanej veci.

11. Pri hodnotení správania sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným prieťahom. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že sťažovateľ sa značnú dobu (od podania žaloby v marci 2020 do októbra 2024, keď podal sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní) nezaujímal o priebeh konania, neurogoval posun v konaní či rozhodnutie súdu. Počas konania si teda dostatočne nehájil svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], o to zvlášť, ak bol riadne zastúpený osobou práva znalou – advokátom. Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní finančného zadosťučinenia.

12. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v napadnutom konaní a uvádza, že už len samotná dĺžka konania od podania žaloby (31. marca 2020) do meritórneho rozhodnutia súdu (3. marca 2023) v trvaní takmer troch rokov signalizuje, že v napadnutom konaní došlo k prieťahom, ktoré mali za následok porušenie označených práv sťažovateľa. Okresný súd navyše spôsobil prieťahy aj pri vyhotovovaní a doručovaní rozsudku, ktorý bol odoslaný stranám až v auguste 2024.

13. Neobstojí argumentácia okresného súdu, že konanie ovplyvnila pandemická situácia, keďže vec bola súdom prejednaná ako drobný spor bez nariadenia pojednávania, preto ani v období pandémie okresnému súdu v zásade nič nebránilo v jednoduchom spore meritórne rozhodnúť. K obrane vo veci konajúceho zákonného sudcu, ktorý poukázal na neprimeraný počet pridelených vecí a svoju práceneschopnosť, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). K vzniku prieťahov v napadnutom konaní tak došlo výlučne v dôsledku postupu konajúceho súdu.

14. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

15. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie 4 000 eur, ktoré odôvodňuje najmä dĺžkou napadnutého konania a s ňou súvisiacimi pocitmi výrazného stresového vypätia.

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). S poukazom na dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy predmet konania, pasivitu sťažovateľa v konaní, ktorá neindikovala stav jeho právnej neistoty, ako aj skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť až po rozhodnutí okresného súdu, proti ktorému odvolanie nepodal, deklarovanie porušenia práv sťažovateľa predstavuje podľa názoru ústavného súdu dostatočné zavŕšenie poskytnutej ústavnoprávnej ochrany, preto mu požadované primerané finančné zadost'učinenie nepriznal a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ vyčíslil v sume 856,75 eur.

20. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 856,75 eur. Keďže sťažovateľom uplatnená suma trov neprekračuje sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd mu priznal trovy v ním uplatnenej sume.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu